

MIKSI LÄÄKÄRI EI UUVU – VAI UUPUUKO SITTENKIN

USKOMATTOMIA TARINOITA ELÄMÄNTYÖNI VARRELTA

Elämäntyöni aikajana kirjojeni valossa

Lääkärinä Afganistanissa 1978, Karas-Sana Oy

Ensimmäiseltä työkaudeltani Afganistanista 1971 – 1974 Keski-Afganistanin vuoristossa "Hasaramaassa" (Hazarajatissa, mongolien jälkeläisten hasaroitten asuttamalla alueella Keski-Afganistanin vuoristossa)

Stressitekijöitä: **kulttuurisokki** ulkomaalaistiimin suhteen ("The English, the English, the English are the best")

Elämän ja työn **haasteet**: Ainaista tunkeilua ympärillä (nälänhätä, pilkkukuumet-epidemia syrjäisellä alueella)

Väkivaltainen lähtö vallankumouksen seurauksena. Jäi hyvin alkanut työ ja ihmiset oman onnensa nojaan. Työstäminen kotimaassa oli vaikeaa.

Sairaala Sissisodassa 1979, Karas-Sana Oy

1976-77 Etelä – Etiopiassa, Shakkison sairaalassa, Somalian **sodan** aikana

Olet Vapaa, Johannes 1984, PerusSanoma Oy

Sairaalaevankelistan tarina. Kirjaa myytiin 3 painosta Etiopian nälänhädän hyväksi, 160 000 mk oli tuotto. Yritys perehtyä erääseen etiopialaiseen kulttuuriin.

Matkaan Taas 1985, Karas-Sana Oy

Toiselta Etiopian kaudelta 1979 – 1983. ”**Kulissien takaista**” tiimielämän kerrontaa. **Vakava sairastuminen ja kuoleman läheisyys.**

Makai – tyttö Afganistanista 1989, PerusSanoma Oy

Afganistanilaisen kristityn tytön tarina **Neuvostoliiton miehityksen** ajalta 1979 – 1989
Palasin tuolloin Afganistaniin vuonna 1985. Itse olen hyvin tunnistettavana sivupersoonana kirjassa. Yleinen **turvattomuus** ja epävarmuus miehittäjiä vastaan taistelevien sissijoukkojen ohjusiskujen takia pääteemoja kirjassa.

Lastenlääkäriin Sotapäiväkirja 1996, PerusSanoma Oy

Kabulin sota alkoi 1992 Neuvostoliiton vetäytyttyä maasta. Toimin Kabulissa MCH-ohjelmassa klinikan johtajana. (Mother and Child Health, naisten ja lasten neuvola- ja terveysasematoimintaa) Todellinen **sotatilanne** vallitsi Kabulissa. **Huoli paikallisista ystävistä, traagiset tarinat, järkyttävät kohtaamiset sotasairaalassa** siellä auttaessani, läheltä piti tilanteet.

Talebanien Takana 2002, PerusSanoma Oy

Pääsin vuonna 1996 takaisin rakkaaseen vuoristoon, samoihin maisemiin, missä aloitin 1971. Tuonne syrjäseudulle ei talebanien valta juuri ulottunut, siitä kirjan nimi. **Yksinäisyys** ainoana ulkomaalaisena vaivasi jonkun verran. Mutta yleensä ottaen koin työn hyvin mielekkääksi. Ulkomaalaisten **evakuointi** talebanien takia koski minuakin vuonna 1998

Näkemiin Hasaramaa 2007, PerusSanoma Oy

Viimeiset vuodet 2005 – 2006 vuoristossa sisälsivät rankkoja **ihmissuhdeongelmia** ulkomaalaistiimin keskellä ja **isoja ammatillisia haasteita, uupumistakin**. Mutta kaiken kaikkiaan viimeiset kymmenen vuotta Hasaramaassa olivat hyvin rikkaita ja työ mielekäästä.

Pakolainen 2010, PerusSanoma Oy

Erään pakolaisperheen tarina, samalla minun Afganistanin vuosikymmenteni läpileikkaus, sillä päähenkilön tunnen 1970-luvun alusta ja kirjassa esiinnyn helposti tunnistettavana sivupersoonana kuten Makain tarinassa.

Kahta viimeistä kirjaa on vielä saatavissa, muut aiemmat on loppuunmyyty. Niitä löytyy antikvariaateista ja kirjastoista.

Esimerkkejä elävästä elämästä

Työn haasteellisuus

Yleensä ottaen koko elämä kaikkienensa vaati joustavuutta ja ketteryyttä. Aamulla et tiennyt, mitä päivä tuo tullessaan.

Alkeelliset työolot : työ tapahtui lattiatatjalla kylissä, myös synnytykset terveyskeskuksessakin, sairaskertomukset raapustettiin käsin pahvisille korteille laboratorio- ja kuvantamismahdollisuudet olivat niukat, ei ollut sähköä, ennen kuin saimme

aurinkopaneelit Suomen valtion kehitysapurahoista, tutkimusvälineenä omat aistit ja terve järki. Konsultaatiomahdollisuudet olivat varsin heikot ym...

Ylivoimaisilta tuntuvat ammatilliset haasteet erityisesti obstetriikan alalta

- Jo ensimmäisellä työkaudella syrjäkylällä käsitarjonnassa oleva toinen kaksonen
- 1999 kesällä vuorten takana osteomalasian runtelemaan lantioon kiinni juuttunut kuollut lapsi, jonka autoin ulos kyläsepän tongeilla tehtyäni ensin craniotomian.
- Nelivuotiaan pojan säären reamputointi Viktorinox-linkkuveitsen sahalla Kaverit olivat sitoneet pojan lehmän häntään , joka oli lähtenyt juoksemaan vieden lapsen säären mennessään. Poika selvisi, kulkee kainalosauvoilla.
- Kureutunut tyrä, jonka operaatiossa vastaan ryömi askaris matoja vatsaontelossa
- tanduuriuuniin pudonneet palovammaiset lapset
- psyykkiset ongelmat (tyttöjen ja naisten hyväksikäyttö, perheväkivalta, huumeet).

Yhteisön paineet

Islamilainen kulttuuri, rajoitukset. **Erilainen oikeustaju.** Naiset miehen suvun mielivallan kohteita. Perheväkivalta, naisten esineellistäminen kalliistikin maksetuiksi kodin- ja lasten synnyttämiskoneiksi.

Ruqian tarina aivo-oireitten takia sairaalahoidossa, yritimme saada oikeutta.

Miten kävikään, kun yritin auttaa? – Suku ja kyläyhteisö syytti potilasta. Tuomari myönsi, ettei naisella ole oikeuksia. Lapsuudenkotiin voi ehkä paeta.

Eristyneisyys, yksinäisyys, ulkomaalaistiimin keskinäiset välit

Kulttuurierot, erilaiset tarpeet ja painopisteet, ahtaissa oloissa eristettynä, virikkeiden puute, turhautumiset. Kotona olin sitten kuin kevätlaitumelle päässyt vasikka imemässä sisääni kaikenlaisia vaikutteita.

Vaaratilanteet, turvattomuus

Läheltä piti tilanteet, lumivyöry

SELVIYTYMISKEINOJA

”Mikä sinut saa lähtemään? Seikkailunhalu? Auttamisenhalu? Usko?”

Kaikkea tuota olen tarvinnut, Seikkailunhaluun kuuluu kiinnostus vieraista kulttuureista, uteliaisuus. Oikeastaan koko elämä oli extreme seikkailua nykyajan pehmokulttuuriimme verrattuna.

- Kielen oppiminen
- Asenne paikalleen: toisen ihmisen kunnioitus, välittäminen

- Oman reviiirin löytäminen: Pako luontoon hengähtämään, on minulle ollut tärkeää, maalausharrastus, kirjoittaminen.
- Riskitekijöitten kartoittaminen sotatilanteessa, rajoissa pysyminen
- Asenne työhön ja lepoon: teen vain parhaani, vapaa-ajoista huolehdin mahdollisuuksien mukaan.
- Erilaisen kulttuurin keskellä olen vapautunut olemaan oma itseni, toki kulttuuria kunnioittaen.
- Debriefing kotimaan jaksoilla ja lomilla, vertaistuki, ammattiapu, kirjojen kirjoittaminen, maalaaminen, luonnossa samoilu ovat lääkinneet., v 2005 Time Lehdessä tunnistus, olin yksi 35 eurooppalaisesta sankarista, tuli parahiksi erääseen turhauttavaan tilanteeseen.

Ihmiset yhteisöinen, heidän sydämellisyytensä, vieraanvaraisuutensa, konstailemattomuutensa viehättävät ja palkitsevat.

Työ palkitsee kuitenkin, vaikka haasteet ovat suuret. Se on pelkistettyä, sitä oikeaa lääkärin työtä, **luovaa** työtä, palaute yleensä positiivista. Naisten ja miestenkin **koulutus** on ollut tärkeämpääkin kuin varsinainen sairaitten hoito. Yhteisöjen suhtautuminen naisten koulutukseen ja työhön talebanienkin aikana, naisten innostuneisuus ja aktiivisuus on ollut inspiroivaa. Kaksi kouluttamistamme sairaanhoitajista opiskelee nyt lääkäriksi Kabulissa! On ollut rohkaisevaa nähdä, että tuolla syrjäseudulla olot ja terveys ovat parantuneet nimenomaan **kylissä** tehdyn kehittämistyön seurauksena.

USKO ON LUJA LUOTTAMUS, silloinkin, kun seikkailunhalu ja auttamisenhalu katoavat, kun turhautumiset tulevat ja uupumus voittaa. Olen luottanut ja niin nytkin luotan, että elämäni ja aikani on Jumalan käsissä, en ole talebanien, sotaherrojen, luonnonkatastrofien armoilla. Saan uskoa myös, että Jumala antaa anteeksi päivittäiset törttöilyni, pahat sanani ja ajatukseni, kiivastumiseni ja muut väärät asenteeni. Jumalan armon ja anteeksiantamuksen varassa saan aloittaa joka aamun ikään kuin puhtaalta pöydältä, vähän uteliaanakin kysellen: Mitähän tämä päivä tuo tullessaan. Armo ei ole minulle kuitenkaan ikään kuin kainalosauva, kun en selviä elämän vaikeuksista omin voimin. Se on elämäni pohja ja perustus.